

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 165/03-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. septembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť T. L., t. č. ÚVV Ž., ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 17/01 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 58/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. L. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2003 doručená sťažnosť T. L., t. č. ÚVV Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 17/01 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 58/03.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa doručenej ústavnému súdu 3. júna 2003 vyplýva, že okresný súd a krajský súd svojím postupom a rozhodnutiami mali porušiť čl. 17 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy *„Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť osobnej slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok“*.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vytyka postup súdov a dôvody väzby. Podľa sťažovateľa konanie okresného súdu bolo účelové a sledovalo cieľ znefunkčniť jeho možnosti pôsobiť v obdobných sporoch, ktoré v súčasnosti vedie, a krajský súd vôbec neskúmal dôvody jeho sťažnosti a len formálne sťažnosť zamietol. *„Konanie takého súdu popiera procesnú závalu materiálnej pravdy, pretože v podstate nehodnotí nič, len sťažnosť zamietá, avšak sa nezaoberá jej obsahom.“*

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že bol vzatý do väzby bez dôvodov uvedených v § 67 Trestného poriadku, čo je v rozpore s čl. 17 ods. 2 ústavy. Podľa neho nie je pravdou, že sa vyhýba trestnému konaniu, keďže celý priebeh smeruje k záveru, že obžaloba voči nemu bola vznesená neoprávnene a celá vec bude ukončená tak, že bude spod obžaloby oslobodený. K okolnostiam jeho údajnej choroby a predkladaníu nepravdivých údajov sťažovateľ uviedol, že *„až dňa 13. 05. 2002, takmer po jednom roku od prepustenia z väzby, mi Okresný súd v Dolnom Kubíne poslal nový termín pojednávania, na deň 09. 09. 2002. (...) Neobstojí ani tvrdenie, že sa nezdržujem na svojom trvalom pobyte. V objekte trvalého pobytu je sídlo našej spoločnosti PEAT GROUP Inc., a. s. a sídlo zahraničnej organizačnej zložky. Denno-denne tu fungujeme a zároveň bývame. (...) Tvrdenie o tom, že som nebol v mieste bydliska, nie je tiež relevantné, keďže som bol nútený navštevovať lekárov, zabezpečovať prevádzku mojej firmy a chod domácnosti“*.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 3. júna 2003 navrhuje, aby ústavný súd *„zrušil uznesenie Okresného súdu v Dolnom Kubíne sp. zn.: 3 T 17/01 zo dňa*

30. 1. 2003 o vzatí do väzby v znení uznesenia Krajského súdu Žilina sp. zn. 1 To 58/03, zo dňa 17. 3. 2003“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania o sťažnostiach upravujú ustanovenia § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z týchto podmienok je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je daná právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

III.

V zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy k obmedzeniu osobnej slobody nemôže dôjsť inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Jedným z dôvodov ustanovených zákonom je aj väzba obvineného, ktorá je zabezpečovacím prostriedkom slúžiacim na zaistenie osoby

obvineného na účely trestného stíhania. Jeho účelom je zaistiť, aby neprítomnosť obvineného nezmarila cieľ trestného konania vyjadrený v § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

Ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry vychádza z názoru, podľa ktorého čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje vymedzenie základného práva, ktorého podstatou je, že väzba obvineného môže viesť k obmedzeniu osobnej slobody len vtedy, ak sú rešpektované a naplno realizované tieto ústavnoprocenčné princípy:

- proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie,
- o väzbe rozhodol súd,
- rozhodnutie o väzbe bolo odôvodnené aj skutkovými okolnosťami,
- obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 67 Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v ods. 1 písm. a) až c), ods. 2 alebo ods. 3 tohto ustanovenia,
- osoba bola vzatá do väzby a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval zákonné predpoklady na uvalenie väzby ustanovené Trestným poriadkom a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov. Ak všeobecný súd tieto zákonné postupy dodržal, nemožno podľa názoru ústavného súdu vstupovať do jeho právomoci iba kvôli preskúmaniu jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii či neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody vzatím do väzby. Taktiež platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom, ak inak nedošlo k porušeniu ústavnoprocenčných princíпов, ktoré upravujú také obmedzenie osobnej slobody, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03).

Vstupovanie ústavného súdu do procesu vzatia obvineného do väzby z iných dôvodov ako pre porušovanie ústavných princíпов nemá opodstatnenie ani preto, že vzatie do väzby a nadväzne aj skúmanie dôvodov väzby je ústavne prijateľným spôsobom

zabezpečené zákonným oprávnením obvineného žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, najmenej každých štrnásť dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia o takej žiadosti. Navyiac, povinnosťou súdov je skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo sa zmenili, a to uplatňujú aj v celom trestnom konaní.

Všeobecné súdy sú garantom dodržiavania uvedených ústavných princípov a ich rešpektovanie musia vyjadriť vo všetkých rozhodnutiach i opatreniach súvisiacich s väzbou obvinenej osoby tak, aby ich rozhodnutia a opatrenia vo väzobných veciach boli preskúmateľné najprv v konaní pred opravným súdom a potom aj v konaní pred ústavným súdom, ktorý je oprávnený a povinný preskúmať

- existenciu dôvodov väzby v súlade s ich zákonným vymedzením,
- či sú tieto dôvody opreté o konkrétne okolnosti, ktoré musia byť uvedené v odôvodnení každého rozhodnutia vo väzobnej agende a tvoria základ pre záver o ich subsumovaní pod konkrétny zákonný dôvod väzby, v posudzovanom prípade podľa § 67 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v konaní pred ústavným súdom môže sťažovateľ uplatniť ochranu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie namieta, len vtedy, ak ho nechráni iný súd, v rozsahu svojej ústavnej kompetencie podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Ďalej musí ísť o porušenie základného práva, ktoré súvisí s tým, že osoba bola vzatá do väzby bez zákonom uznaného a v odôvodnení všeobecného väzobného súdu uvedeného dôvodu opretého o konkrétne skutkové okolnosti.

Záveru väzobných súdov musia byť preskúmateľné (to platí predovšetkým pre prvostupňové rozhodnutia, ktoré musí preskúmať najprv sťažnostný väzobný súd). Základným predpokladom takejto preskúmateľnosti je dostatok dôvodov, ich jasná formulácia a priradenie týchto dôvodov ku konkrétnym okolnostiam posudzovanej väzobnej veci. Len všeobecné a súhrnné formulácie odôvodnení väzobných uznesení podľa názoru ústavného súdu nepostačujú.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade ide o väzobné súdy rozhodujúce v trestnom konaní) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

IV.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy postupovali pri uvažovaní väzby na sťažovateľa v súlade s vymedzenými ústavnoprocenými princípmi a ustálenou súdnou praxou všeobecných súdov a ich rozhodnutia nie sú v žiadnej reálnej spojitosti s tvrdým porušením čl. 17 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu z 30. januára 2003 sp. zn. 3 T 17/01 z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku. Toto uznesenie napadol sťažovateľ sťažnosťou z 3. februára 2003, ktorá bola uznesením krajského súdu sp. zn. 1 To 58/03 zo 17. marca 2003 zamietnutá.

Z napadnutých uznesení väzobných súdov v trestnej veci sťažovateľa vyplývajú tieto skutočnosti a závery:

V odôvodnení svojho rozhodnutia sp. zn. 3 T 17/01 okresný súd uvádza: *„V zmysle § 67 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku, ak bol obvinený prepustený z väzby, môže byť v tej istej veci vzatý do väzby ak je na úteku, alebo sa skrýva, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, nezdržiava sa na adrese, ktorú uviedol orgánom činným v trestnom konaní.*

(...) Bolo zistené, že po tom, ako obžalovaný riadne a včas prebral termín pojednávania, nepravdivo informoval súd o svojom zdravotnom stave, predložil doklad o ústavnom liečení a PN, ktorý už v tom čase nebol platný a naďalej poskytoval súdu údaje o svojom zlom zdravotnom stave s tým, že v prípade, ak bude schopný sa pojednávania zúčastniť, to dá súdu na vedomie. Na druhej strane príslušný praktický lekár jednoznačne potvrdil, že obžalovaný je od 19. 8. 2002 práceschopný. Previerkou policajného orgánu bolo ďalej zistené, že napriek avízanému zlému zdravotnému stavu (tak, ako to uvádzal obžalovaný), obžalovaný sa v mieste trvalého bydliska riadne nezdržiava (...). Uvedené konkrétne skutočnosti súd potom viedli k záveru, že obžalovaný sa predkladaním nepravdivých údajov vyhýba pokračovaniu v trestnom konaní a nerešpektuje tak príkazy orgánov činných v trestnom konaní.“

Na námietky uvedené v sťažnosti proti uzneseniu sp. zn. 1 To 58/03 o vzatí do väzby reagoval sťažnostný súd (krajský súd) tak, že v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol: *„Podľa presvedčenia krajského súdu správanie sa obvineného nasvedčuje na to, že zdravotný stav mu dovoľoval dostaviť sa pred súd, a teda obvinený nerešpektoval príkazy súdu (orgánu činného v trestnom konaní). Naplnil tak dôvody väzby, ako ich má na mysli ust. § 67 ods. 3 písm. a) Tr. por. Krajský súd preto rozhodnutie okresného súdu o vzatí obvineného do väzby hodnotí ako rozhodnutie správne, zákonu zodpovedajúce.“*

Vychádzajúc z odôvodnení napadnutých rozhodnutí väzobných súdov ústavný súd dospel k názoru, že okresný súd si zadovážil pred opätovným vzatím sťažovateľa do väzby dostatok skutkových zistení na záver, že je daný uvádzaný dôvod väzby podľa § 67 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku. Tieto skutkové zistenia, ako aj zákonný dôvod väzby uviedol v odôvodnení spôsobom, ktorý sa nedá označiť za vnútorne rozporný alebo odporujúci požiadavkám Trestného poriadku na odôvodnenie uznesení.

Podobne postupoval aj sťažnostný súd (krajský súd), ktorý súčasne odpovedal aj na základnú námietku sťažovateľa o neexistencii skutkových okolností na záver o existencii vymedzeného väzobného dôvodu.

Z toho vyplýva, že ústavný súd na základe obsahu sťažnosti, odôvodnení napadnutých rozhodnutí a vymedzených ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 17 ods. 2 ústavy dospel k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená. Sťažnosť neobsahuje také tvrdené porušenie ústavnoprocených princípov obmedzenia osobnej slobody väzbou, ktorého reálnosť by bolo možné posudzovať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. V sťažnosti sú uvedené len skutočnosti, ktoré sťažovateľ uplatnil v konaní pred všeobecnými súdmi, a na tieto námietky dostal aj primeranú, zákonu (Trestnému poriadku) a ústave zodpovedajúcu odpoveď v odôvodneniach napadnutých uznesení. Podľa názoru ústavného súdu nie je potrebné, aby odôvodnenia väzobných súdov dávali odpoveď na každú námietku v sťažnostiach obvinených, postačuje, ak tieto odôvodnenia obsahujú odpoveď na zásadné otázky, ktoré majú vplyv na rozhodnutie o vzatí do väzby v súlade s vymedzenými ústavnými princípmi.

Ústavný súd pripomína, že na záver o príčinnej súvislosti medzi napadnutými uzneseniami a porušením čl. 17 ods. 2 ústavy v žiadnom prípade nepostačuje tvrdenie o tom, že všeobecné súdy vo väzobnom konaní nechránili toto základné právo v súlade s predstavou sťažovateľa. Sťažovateľ súčasne nie je oprávnený požadovať, aby ústavný súd opakoval alebo nahradzoval činnosť prvostupňového súdu alebo opravného súdu o rozhodovaní o väzbe. V tejto súvislosti treba ešte zdôrazniť, že ak ústavný súd rozhodoval o ústavnosti napadnutých väzobných rozhodnutí (uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o zamietnutí sťažnosti proti tomuto uzneseniu), nebol oprávnený ani povinný zaoberať sa otázkou prípadnej viny sťažovateľa, pretože by to odporovalo povahe tohto zabezpečovacieho prostriedku v trestnom konaní, ktorý nemôže mať základ vo vyriešení otázky viny sťažovateľa.

Z týchto dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2003